

تأثیر آموزش جنسی بر سلامت خانواده در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران

قهرمان محمودی^۱ - رمضان حسن زاده^۲ - کیومرث نیاز آذری^۳

چکیده

زمینه و هدف: آموزش جنسی می‌تواند در کسب اطلاعات و اندیشه‌ها و مهارت‌ها به افراد کمک کند. در جوامع امروزی زندگی انسانها در تمامی ابعاد دستخوش تغییرات سریع و شگرفی شده است. ازدواج، زندگی زناشویی و جنسی نیز از این قاعده مستثنی نیست. آموزش جنسی فرصت یادگیری مسائل جنسی و جلوگیری از بروز برخی مشکلات را فراهم می‌کند. افراد به دلایل متعدد از جمله شناخت ناکافی از یکدیگر، مسائل جنسی و زندگی مشترک مسائل و مشکلاتی را تجربه می‌کنند.

آموزش جنسی به افراد اطلاعات و آگاهیهای جنسی لازم برای ایجاد هدف مشترک و ارضای نیازها و تعادل در زندگی فردی و خانوادگی و اجتماعی می‌دهد. مطالعه تأثیر آموزش جنسی در پیشگیری از اختلالات جنسی، رفتار جنسی سالم، رفتار بهداشتی، بهداشت روانی، سلامت خانواده و هویت یابی جنسی مناسب از اهداف تحقیق حاضر است.

روش تحقیق: روش تحقیق نیمه‌تجربی از نوع طرح تحقیق پس‌آزمون با یک گروه است. نمونه آماری تحقیق ۹۲ نفر (۳۶ نفر دختر و ۵۶ نفر پسر) از دانشجویان هستند که به شیوه نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه بر اساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت بود. پایایی ابزار با روش آلفای کرونباخ $\alpha = 0.84$ محاسبه شد.

یافته‌ها: در تحقیق حاضر شش فرضیه آزمون شد. نتایج نشان داد: ۱- آموزش جنسی بر رفتار بهداشتی مؤثر است ($t=13/006$ و $p<0/001$) ۲- آموزش جنسی در رفتار جنسی سالم مؤثر است ($t=10/017$ و $p<0/001$) ۳- آموزش جنسی در بهداشت روانی و پیشگیری از اختلالات جنسی مؤثر است ($t=12/555$ و $p<0/001$) ۴- آموزش جنسی در سلامت خانواده مؤثر است ($t=9/720$ و $p<0/001$) ۵- آموزش جنسی در هویت یابی جنسی مناسب مؤثر است ($t=0/556$ و $p>0/001$) ۶- اثر آموزش جنسی در دانشجویان دختر و پسر متفاوت نیست ($t=0/556$ و $p>0/001$). یافته‌های تحقیق حاضر با نتایج سایر تحقیقات همسان است.

نتیجه‌گیری: از آموزش جنسی می‌توان برای پیشگیری از اختلالات جنسی، بهداشت روانی، رفتار بهداشتی و هویت جنسی مناسب جهت اقشار مختلف جامعه خصوصاً جوانان استفاده نمود.

کلید واژه‌ها: آموزش جنسی؛ سلامت خانواده؛ دانشجویان

افق دانش؛ مجله دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گناباد (دوره ۱۳؛ شماره ۲؛ تابستان سال ۱۳۸۶)

دریافت: ۱۳۸۶/۶/۵ اصلاح نهایی: ۱۳۸۶/۱۰/۴ پذیرش: ۱۳۸۶/۱۰/۲۳

^۱ نویسنده مسؤل؛ دانشجوی دکتری تخصصی (Ph.D) - عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری

آدرس: ساری - امیرمازندرانی - دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری - گروه پرستاری

تلفن: ۰۱۵۱۲۲۶۶۴۱۱ شماره: ۲۲۶۸۱۱۲ پست الکترونیکی: ghahraman48@yahoo.com

^۲ دکتری روانشناسی عمومی، عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری

^۳ دکتری مدیریت آموزشی، استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری

مقدمه

سلامت و بهداشت جنسی^{††} که شامل روشهای پیشگیری از حاملگی، پیشگیری از HIV، سوء استفاده جنسی و بیماریهای منتقله جنسی^{§§} است. ۶- فرهنگ و اجتماع که شامل نقشهای جنسیتی، جنسیت و مذهب است (۳ و ۱۸).

چون بسیاری از مرگ و میرها، بیماریها و ناهنجاریهای جنسی در مادران و کودکان قابل پیشگیری است و بسیاری از اختلالات به دلیل عدم آگاهی مادران در زمینه های مختلف بهداشتی زنان رخ می دهد، لذا عدم آگاهی مادران از مسائل جنسی قبل، حین و پس از زایمان، مراقبت از کودک و تنظیم خانواده مشکلی است که عوارض آن به طور مستقیم در رشد و توسعه هر کشوری تأثیر می گذارد (۴). پژوهشهای انجام شده نشان می دهد که بین سن و میزان آگاهی مادران از مسائل بهداشتی قبل از بارداری و پس از زایمان ارتباط معنی داری وجود دارد، ولی این ارتباط در مورد مسائل حین بارداری وجود نداشت. تحقیقات نشان داده است که بین تحصیلات و میزان آگاهی از مسائل بهداشتی قبل از بارداری، حین بارداری و پس از زایمان و تنظیم خانواده ارتباط وجود دارد (۴ و ۵). برنامه های آموزش جنسی و تنظیم خانواده^{***} از جمله مباحثی است که به منظور بالا بردن آگاهی و دانش عمومی در مورد بهداشت خانواده و کاهش مسائل جنسی در تمام سطوح اجتماع مطرح شده و طبیعی است که نحوه آموزش جنسی و تنظیم خانواده به میزان آگاهی و دانش هر گروه اجتماعی خاص بستگی دارد. آموزش در مدرسه، دانشگاه و کارخانه از نظر محتوا و قالب متفاوت خواهد بود. آموزش در دانشگاه و برای دانشجویان در رشته های مختلف، آموزش مهم تلقی می شود. زیرا این گروه می توانند انتقال دهنده و آموزش دهنده روشها و مهارتها به افراد دیگر جامعه به حساب آیند (۷). هدف آموزش جنسی تأمین رفتارهای بهداشتی در جهت حفظ سلامت افراد جامعه و مقابله با مسائل جنسی و بیماریهای منتقله از طریق روابط جنسی است (۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱).

اثر آموزش جنسی و تنظیم خانواده در سلامت زنان نقش تعیین کننده ای ایفا می کند. این آموزش در زنان از طریق زیر می تواند مؤثر باشد: ۱- پرهیز از بارداری ناخواسته که هدف اساسی

آموزش جنسی^{*} یک فرآیند طولانی است که از طریق آن افراد اطلاعات و دانش لازم در مورد مسائل جنسی را کسب می کنند و نگرشها، عقاید و ارزشهای خودشان را تشکیل می دهند. آموزش جنسی فرآیندی است که به رشد جنسی[†] سالم، بهداشت زناشویی، روابط بین فردی، عاطفه، نزدیکی، تصور بدنی و نقشهای جنسیتی کمک می کند. آموزش جنسی به همه ابعاد جنسیت مانند ابعاد زیستی، فرهنگی - اجتماعی، روان شناختی و مذهبی توجه می کند. آموزش جنسی هم به حوزه شناختی (اطلاعات و دانش)، هم به حوزه عاطفی (احساسات، ارزشها و نگرشها) و هم به حوزه رفتاری (مهارتهای ارتباطی و تصمیم گیری) مربوط می شود (۱).

آموزش جنسی کودکان، نوجوانان و جوانان یک جنبه حساس و با اهمیت از یادگیری شان است. آموزش جنسی کسب آگاهی در مورد کالبدشناسی و فیزیولوژی بدن انسان، اعمال جنسی، تولید مثل و زندگی خانوادگی، پیشگیری از اختلالات جنسی[‡] و حاملگی ناخواسته و موضوعاتی از این قبیل است (۲).

بر اساس گزارش سازمان جهانی بهداشت[§] برنامه های آموزش جنسی هم برای افرادی که هنوز فعالیت جنسی خود را آغاز نکرده اند و هم برای افرادی که فعالیت جنسی خود را آغاز کرده اند یک نیاز به حساب می آید. آموزش جنسی جامع^{**} هم تعداد زایمان های ناخواسته و برنامه ریزی نشده را کاهش می دهد و هم مانع بیماری هایی را که از طریق فعالیت جنسی و روابط نزدیک جنسی منتقل شده می گردد. در مورد محتوی برنامه آموزش جنسی جامع باید شش محور مورد بحث قرار گیرد:

- ۱- رشد انسان که شامل کالبدشناسی تولید مثل و فیزیولوژی انسانی است. ۲- روابط که شامل رابطه با خانواده و دوستان و روابط نزدیک زناشویی است. ۳- مهارت های فردی که شامل ارزشها، تصمیم گیری، ارتباطات و مذاکره با دیگران است. ۴- رفتار جنسی^{††} که شامل تمایل و اجتناب از روابط جنسی است. ۵-

†† sexual health

§§ sexually transmitted diseases (STD5)

*** Family planning

* sex education

† sexual development

‡ sexual disorders

§ WHO

** comprehensive

†† sexual behavior

از مسائل جنسی و زندگی مشترک مشکلات متعددی را تجربه می کنند. آموزش جنسی و تنظیم خانواده می تواند در کسب اطلاعات و اندیشه ها و مهارت ها به افراد کمک کند. آموزش جنسی به افراد اطلاعات و آگاهی های جنسی لازم برای یک هدف مشترک و ارضای نیازها و تعادل در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی می دهد. برنامه های آموزش جنسی جامع می تواند در پیشگیری از اختلالات جنسی، رفتار جنسی سالم، افزایش رفتارهای بهداشتی، ایجاد بهداشت روانی، کسب هویت جنسی و برقراری سلامت خانواده مناسب مؤثر باشد (۲۵-۲۱).

در این پژوهش منظور از سلامت خانواده آنست که پس از آموزش جنسی، مشکلات خانواده از نظر مسائل جنسی در ابعاد مختلف به حداقل برسد. بر اساس بررسی پژوهشها، مطالعات و نظریه های قبلی شش فرضیه در این پژوهش تدوین و مورد آزمون قرار گرفت:

آموزش جنسی بر رفتار بهداشتی مؤثر است.

آموزش جنسی در رفتار جنسی سالم مؤثر است.

آموزش جنسی در بهداشت روانی و پیشگیری از اختلالات جنسی مؤثر است.

آموزش جنسی در سلامت خانواده مؤثر است.

آموزش جنسی در هویت یابی جنسی مؤثر است.

اثر آموزش جنسی در دانشجویان دختر و پسر متفاوت است.

روش تحقیق

در پژوهش حاضر از روش تحقیق نیمه تجربی[§] و از نوع طرح طرح تحقیق پس آزمون با یک گروه استفاده شده است. از بین ۳۰۰ دانشجویی که تمایل و رضایت کامل به شرکت در پژوهش را داشتند، ۹۲ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران (۳۶ نفر دختر و ۵۶ نفر پسر) به شیوه نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شدند. این دانشجویان از رشته های مختلف پیراپزشکی نظیر پرستاری، مامایی، اتاق عمل، هوشبری، بهداشت، علوم آزمایشگاهی، رادیولوژی و مدارک پزشکی بودند که دارای مقاطع تحصیلی کاردانی و کارشناسی بودند و میانگین سنی آنها بین ۲۴-۱۸ سال بود و اکثراً مجرد و عده قلیلی متأهل بودند. از ۹۲ دانشجوی انتخاب شده پس

آموزش جنسی تلقی می شود. ۲- محدود کردن تعداد کودکان و فاصله گذاری مناسب بین آنها (۱۲). آموزش جنسی باید به افراد کمک کند تا با رعایت اصول بهداشتی به فعالیت جنسی پرداخته و از رفتارهای خطرناک* اجتناب کرده و در حفظ سلامت روانی و جسمانی خود تلاش کنند. این آموزشها هم برای افراد کم تجربه یا فاقد تجربه مانند کودکان و نوجوانان و هم برای افراد با تجربه مانند زنان و مردان ازدواج کرده و بزرگسال مفید است. طبیعی است که فقدان اطلاعات یا اطلاعات غلط در مورد مسائل جنسی خطر ایجاد انواع اختلالات جنسی، رفتارهای پرخطر، بیماریهای مقاربتی، کاهش لذت جنسی، حاملگی ناخواسته و مسائل خانوادگی و زناشویی را افزایش می دهد. به هر حال، مطالعات متعدد اثربخشی آموزش های جنسی و تنظیم خانواده را ثابت کرده اند (۱۶-۱۳).

بارون و برن[†] و ریس و هرز[‡] خاطر نشان می کنند که نوجوانان و جوانان به اطلاعات دقیق و مناسب در مورد مسائل جنسی احتیاج دارند. در زمینه آموزش جنسی باید به قالبهای فرهنگی و نگرشهای اجتماعی افراد توجه کرد. آموزش در این زمینه باید متناسب با سن، شرایط فرهنگی - اجتماعی و جنسیت افراد ارائه گردد (۱۹). در زمینه آموزش جنسی فرآیندهای شناختی و میزان درک و فهم افراد می تواند در اجتناب از رفتارهای پرخطر اهمیت داشته باشد. افرادی که از توانایی شناختی بالاتری برخوردارند تدابیر بهداشتی بهتری را برای جلوگیری از مشکلات جنسی اتخاذ می کنند (۲۰). آموزشهای جنسی باید به موقع و به طور گسترده، دقیق و مناسب ارائه شوند. آموزش جنسی و تنظیم خانواده به افراد کمک می کند تا در مورد بچه داری، روابط جنسی و آمیزشی، آمادگی برای انجام وظایف پدری و مادری، زمینه های مستعدکننده بیماریهای جنسی و مسائل زناشویی اطلاعات لازم را کسب کنند (۱۷، ۱۵).

در جوامع امروزی زندگی انسانها در تمامی ابعاد دستخوش تغییرات سریع و شگرفی شده است. ازدواج، زندگی زناشویی و جنسی نیز از این قاعده مستثنی نیست. آموزش جنسی فرصت یادگیری مسائل جنسی و جلوگیری از بروز برخی مشکلات را فراهم می کند. افراد به دلایل متعدد از جمله شناخت ناکافی از یکدیگر و

* risky behaviors

† Baron & Byrne

‡ Reis & Herz

§ quasi-experimental

یافته ها

در این قسمت ابتدا هر یک از فرضیه های تحقیق بیان می شود و سپس نتایج حاصل از آزمون آن ها بررسی می گردد. فرضیه ۱- آموزش جنسی بر رفتار بهداشتی مؤثر است. جدول ۱ نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول را نشان می دهد.

همانطور که در جدول ۱ مشاهده می شود، چون t محاسبه شده ($t=13/006$) در سطح اطمینان 99% ($\alpha=0.1$) و درجه آزادی $df=91$ از t جدول بحرانی ($t=2/617$) بزرگتر است. بنابراین فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تأیید می شود که آموزش جنسی بر رفتار بهداشتی مؤثر است.

فرضیه ۲- آموزش جنسی در رفتار جنسی سالم مؤثر است. جدول ۱ نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم را نشان می دهد. یافته های جدول ۱ نشان می دهد، چون t محاسبه شده ($t=10/017$) در سطح اطمینان 99% ($\alpha=0.1$) و درجه آزادی $df=91$ از t جدول بحرانی ($t=2/617$) بزرگتر است، بنابراین فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تأیید می شود که آموزش جنسی در رفتار جنسی سالم مؤثر است.

فرضیه ۳- آموزش جنسی در بهداشت روانی و پیشگیری از اختلالات جنسی مؤثر است. جدول ۱ نتایج حاصل از آزمون فرضیه سوم را نشان می دهد.

همانطور که در جدول ۱ مشاهده می شود، چون t محاسبه شده ($t=12/555$) در سطح اطمینان 99% ($\alpha=0.1$) و درجه آزادی $df=91$ از t جدول بحرانی ($t=2/617$) بزرگتر است. بنابراین فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تأیید می شود که آموزش جنسی در بهداشت روانی و پیشگیری از اختلالات جنسی مؤثر است.

فرضیه ۴- آموزش جنسی در سلامت خانواده مؤثر است. جدول ۱ نتایج حاصل از آزمون فرضیه چهارم را نشان می دهد. همانطور که یافته های جدول ۱ نشان می دهد، چون t محاسبه شده ($t=9/720$) در سطح اطمینان 99% ($\alpha=0.1$) و درجه آزادی $df=91$ از t جدول بحرانی ($t=2/617$) بزرگتر است، بنابراین فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تأیید می شود که آموزش جنسی در سلامت خانواده مؤثر است.

فرضیه ۵- آموزش جنسی در هویت یابی جنسی مؤثر است. جدول ۱ نتایج حاصل از آزمون فرضیه پنجم را نشان می دهد.

از اخذ رضایت نامه کتبی به ترتیب به یک گروه ۳۶ نفره خانم ها و ۲ گروه ۲۸ نفره مردان تقسیم شده و هر گروه به طور جداگانه محتوی آموزش جنسی را توسط یک روانشناس و ۲ پزشک خانم و آقا (که برای مردان و زنان به طور جداگانه آموزش می دادند) در طی ۶ هفته از قرار هفته ای یک جلسه ۲ ساعته در دانشکده پرستاری و بهداشت ساری دریافت کردند و شیوه آموزش به صورت سخنرانی، فیلم آموزشی و power point بود. نمونه های پژوهش بعد از دوره آموزش جنسی به پرسشنامه و ابزار گردآوری داده ها پاسخ دادند (۲۶).

برای گردآوری اطلاعات و داده ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. این پرسشنامه علاوه بر مشخصات جمعیت شناختی و فردی آزمودنیها، تاثیر آموزش جنسی بر پیشگیری از اختلالات جنسی را اندازه گیری می کند. پرسشنامه محقق ساخته بر اساس مقیاس پنج درجه ای یکرت* تدوین شده است. این پرسشنامه ۲۰ عبارت دارد که آزمودنیها با انتخاب گزینه های خیلی زیاد (نمره ۵)، زیاد (نمره ۴)، تا حدی (نمره ۳)، کم (نمره ۲) و خیلی کم (نمره ۱) دیدگاه خودشان را در مورد اثر آموزش جنسی بیان می کنند. حداکثر نمره در این پرسشنامه ۱۰۰ و حداقل نمره ۲۰ است. سوالات ۱ تا ۳ پرسشنامه تاثیر آموزشهای جنسی بر رفتار بهداشتی؛ سوالات ۴، ۷، ۸، ۹ و ۱۰ تاثیر آموزشهای جنسی در رفتار جنسی سالم؛ سوالات ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵ تاثیر آموزشهای جنسی در بهداشت روانی و پیشگیری از اختلالات جنسی؛ سوالات ۱۶، ۱۷ و ۱۸ تاثیر آموزشهای جنسی در سلامت خانواده؛ و سوالات ۱۹، ۲۰ و ۲۱ تاثیر آموزشهای جنسی در هویت یابی جنسی مناسب را اندازه گیری می کنند. جهت تعیین اعتبار محتوا از پانل تخصصی استفاده و جهت تعیین اعتبار ملاک[†] ابزار از انطباق آن با اهداف آموزش جنسی استفاده شد. پایایی[‡] پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ[§] $\alpha=0/84$ محاسبه شد.

* Likert

† content & criterion validity

‡ reliability

§ alpha Cronbach

جدول ۱: خلاصه تحلیل آماری اثر آموزش جنسی

سطح معنی داری P	درجه آزادی	مقدار t	خطای استاندارد	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	شاخص آماری فرضیه
.۰/۰۰۰۱	۹۱	۱۳/۰۰۶	۰/۰۷۱	۰/۶۸۱	۳/۹۲	۹۲	اول
		۱۰/۰۱۷	۰/۸۱	۰/۷۷۸	۳/۸۱	۹۲	دوم
		۱۲/۵۵۵	۰/۰۸۱	۰/۷۷۲	۴/۰۱	۹۲	سوم
		۹/۷۲۰	۰/۰۸۲	۰/۷۸۳	۳/۷۹	۹۲	چهارم
		۴/۱۳۹	۰/۱۸۲	۱/۷۴۶	۳/۷۵	۹۲	پنجم

همانطور که در جدول ۱ مشاهده می شود، چون t محاسبه شده (t=۴/۱۳۹) در سطح اطمینان ۹۹٪ (α=۰/۱) و درجه آزادی ۹۱ از t جدول بحرانی (t=۲/۶۱۷) بزرگتر است. بنابراین فرضیه صفر رد و فرضیه تحقیق تأیید می شود که آموزش جنسی در هویت یابی جنسی مؤثر است. فرضیه ۶- آموزش جنسی در دانشجویان دختر و پسر متفاوت نیست.

جدول ۲: خلاصه تحلیل آماری تفاوت اثر آموزش جنسی در دختران و پسران

سطح معنی داری P	درجه آزادی	مقدار t	خطای استاندارد	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	شاخص آماری گروه‌ها
.۰/۰۰۱	۹۰	۰/۵۵۶	۰/۴۹۳۸۹	۳/۶۹۵۹۴	۱۹/۱۲۳۲	۵۶	پسر
							۳/۰۷۷۹۵

داد که آموزش جنسی در رفتار جنسی سالم مؤثر است. نتیجه این فرضیه با یافته‌ها و نتایج پژوهشگران دیگر همسویی دارد. کونی[§] (۱۳)، گیسون و میچل^{**} (۱۴)، راسل و همکارانش^{††} (۱۱)، بهیوا و همکارانش^{‡‡} (۹)، رحمانی (۵) و بارون و برن^{§§} (۱۷) در تحقیقات تحقیقات خود گزارش می کنند که برنامه های جامع آموزش جنسی و تنظیم خانواده می تواند به جهت گیری درست در رفتار جنسی سالم منجر گردد. آموزش جنسی اگر به موقع و به طور متناسب ارائه شود می تواند در کنترل انگیزه های نامناسب جنسی، ایجاد رفتار جنسی سالم، کاهش مشکلات جنسی و پیشگیری از بیماریهای منتقله جنسی نقش داشته باشد (۲۴).

نتیجه فرضیه سوم نشان داد که آموزش جنسی در بهداشت روانی و پیشگیری از اختلالات جنسی مؤثر است. مطالعات و تحقیقات دیگر نیز به نتایج مشابه دست یافته اند. یافته های مطالعات پژوهشگران دیگر نیز حاکی از آن است که آموزش جنسی نه تنها در بهداشت جسمانی و جنسی بلکه در بهداشت روانی و

یافته‌های جدول ۲ نشان می دهد، چون t محاسبه شده (t=۰/۵۵۶) در سطح اطمینان ۹۹٪ (α=۰/۱) و درجه آزادی ۹۱ = df از t جدول بحرانی (t=۲/۶۱۷) کوچکتر است. بنابراین فرضیه صفر تأیید و فرضیه تحقیق رد می شود که اثر آموزش جنسی در دانشجویان دختر و پسر متفاوت نیست.

بحث

نتیجه فرضیه اول نشان داد که آموزش جنسی بر رفتار بهداشتی مؤثر است. این نتیجه با نتایج سایر محققان همخوانی دارد. پینکرتون و آبرامسون^{*} (۲۰) در تحقیق خود نشان دادند که آموزش آموزش جنسی بر رفتارهای سلامت مؤثر است. آموزش جنسی می تواند باعث درک و فهم بهتر افراد نسبت به مسائل جنسی شود. بارون و برن (۱۷)، ریس و هرز[†] (۱۸)، روسکو و کروگر[‡] (۱۹) در مطالعات خود به این نتیجه دست یافتند که برنامه های آموزش رسمی و مناسب می تواند در جهت گیری جنسیتی افراد و بهداشت مربوط به آن نقش با اهمیت داشته باشد. نتیجه فرضیه دوم نشان

[§] Cooney

^{**} Gibson and Mitchell

^{††} Russell et al

^{‡‡} Bhuiya et al

^{§§} Baron and byrne

⁵ Pinkerton and Abramson

[†] Reis and Herz

[‡] Roscoe and Krugger

انجام شده توسط خمسه نشان داده شده است که برای کسب نقش جنسی، هویت جنسی و ایجاد رفتار جنسی مناسب، آموزش دارای نقش اساسی است (۲۷). نتیجه فرضیه ششم نشان داد که اثر آموزش جنسی در دانشجویان دختر و پسر متفاوت نیست. نتیجه این فرضیه با تعدادی از پژوهشها همسو است، اما با برخی از یافته‌ها همسویی ندارد. به هر حال، گزارشها حکایت از آن دارد که چون آموزش جنسی برای همه افراد، چه زن و چه مرد، یک نیاز و ضرورت است، لذا باید یک برنامه آموزش جنسی یک الگوی جامع باشد. چنین آموزشهایی باید متناسب با جنس، سن، سطح شناخت، زمینه اجتماعی - فرهنگی و در زمان مناسب ارائه شود. فعالیت جنسی و جنسیت یک بخش مهم زندگی است. شاید در گذشته چنین رفتاری بر اساس کوشش و خطا و نه بر اساس اطلاعات و دانش درست رخ می‌داد. اما امروزه برای تحقق یک ازدواج موفق آموزش جنسی یک تعیین کننده مهم محسوب می‌شود. با گسترش بیماریهای جنسی، افزایش اختلالات جنسی، افزایش نرخ بروز بیماریهای منتقله از طریق فعالیت و روابط جنسی، بیماری ایدز و غیره، تاکید بر آموزش جنسی یک ضرورت است (۲۸).

نتیجه گیری

آموزش جنسی می‌تواند نقش مهمی در پیشگیری از بارداری، پیشگیری از بیماریهای منتقله جنسی، کسب هویت جنسی و رفتارهای جنسی و عملکرد اجتماعی سالم داشته باشد.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از همکاری مسؤولین دانشگاه علوم پزشکی مازندران و دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری و دانشجویان محترم رشته‌های مختلف علوم پزشکی شرکت کننده در پژوهش تشکر و قدردانی می‌شود.

جلوگیری از مسایل جنسی نقش دارد. کوالم و همکارانش* (۸)، گیبسون و میچل، (۴)، بی† (۹)، وروسکو و کروگر (۱۹) نیز در بررسی های خود به این نتیجه دست یافتند که آموزشهای جنسی جامع و رسمی و تنظیم خانواده نقش با اهمیت در پیشگیری از انحرافهای جنسی، سلامت روانی، پیشگیری از حاملگی ناخواسته و برنامه ریزی نشده، آگاهی از رفتارهای پرخطر و انتخاب روشهای پیشگیری مناسب ایفا می‌کند. نتیجه فرضیه چهارم نشان داد که آموزش جنسی در سلامت خانواده مؤثر است. یافته های پژوهشهای انجام شده به وسیله اسکیکداز و همکارانش‡ (۲۵)، جاف§ (۲۳)، برایمن و همکارانش** (۲۱)، حلم سرشت و دل پیشه پیشه (۲)، وندرزدن†† (۱۶) و بارون و برن (۱۷) نیز با نتیجه فرضیه این تحقیق هماهنگ است. نتایج این مطالعات نیز بیان می‌کنند که آموزش جنسی در سلامت خانواده، کاهش خشونت‌های جنسی در خانواده، جلوگیری از بیماریهای مقاربتی، نگرش مثبت نسبت به روابط جنسی، لذت جنسی، کاهش ناسازگاری در خانواده و کسب تجارب لذتبخش جنسی زوجین نقش مهمی ایفا می‌کند.

نتیجه فرضیه پنجم نشان داد که آموزش جنسی در هویت یابی جنسی مؤثر است. نتیجه این فرضیه با نتایج محققان دیگر همخوان است. یافته های قبلی نشان می‌دهند که آموزش جنسی در کسب هویت جنسی ثابت و پایدار، یادگیری روشهای مناسب در روابط اثربخش دختر و پسر، شناخت رفتارهای متناسب با جنسیت، هویت خود و الگویابی جنسیتی مطلوب مؤثر است. برای مثال، بی (۱۵)، برایمن و همکارانش (۲۱)، جاف (۲۳)، سانتروک (۲۴)، روسکو و کروگر (۱۹)، کوالم و همکارانش (۸) و میلان و همکارانش‡‡ (۱۰) نیز در پژوهش های خود خاطر نشان می‌کنند که برای کسب هویت جنسی مناسب آموزش جنسی یک ضرورت است. چنین آموزشهایی به ویژه در دوره نوجوانی و جوانی از اهمیت خاصی برخوردار است. در این دوران اگر آگاهی های جنسی افراد به درستی شکل نگیرد می‌تواند زمینه بروز انواع مشکلات بعدی را فراهم کند. در تحقیق

* Kualm et al

† Bee

‡ Schichedangz et al

§ Jaffe

** Brryman et al

†† Vander Zanden

‡‡ Millan et al

منابع:

- 1- <http://www.islamawareness.net/sex/ducaation.htm/>
- 2- <http://www.siecus.org/pubs/fact/factoot.htm/>
- 3- <http://www.fhi.org/en/Rh/Pubs/Network/V17-3/nt1734.htm>
- ۴- صابری لاله. بررسی نیازهای مادران به آموزش بهداشت خانواده در مراجعه کنندگان به مراکز بهداشتی. [چکیده طرحهای پژوهشی]. مازندران: دانشگاه علوم پزشکی، ۱۳۷۸.
- ۵- رحمانی شهناز. بررسی نیازهای مادران به آموزش بهداشت خانواده در مادران مراجعه کننده به مراکز بهداشتی. [چکیده طرحهای پژوهشی]. مازندران: دانشگاه علوم پزشکی، ۱۳۸۷.
- ۶- بربریان اکبر. جمعیت و تنظیم خانواده. تهران: نوردانش، ۱۳۸۴.
- ۷- زنجانی حبیب الله و همکارانش. جمعیت و توسعه و بهداشت باروری. تهران: سنجر، ۱۳۷۹.
- 8- Bhuiya, A., Hanifi, S.M., Hossein, M., and Aziz, A. Effects of an AIDS awareness campaign on knowledge about AIDS in a remote rural area of Bangladesh International Quarterly of Community Health Education. 2000; 19:15-63.
- 9- Kyalem I.L., Sundet, J.M., Rivo, K.L., Elevtsen, D.E., and Bakketeg L.V. The effect of education on adolescent s use of condoms: applying the soloman four – design. Health Education Quarterly. 1996; 23(1): 34-47.
- 10- Millan T, Valenzuela S, Vargas, N.A. Reproductive health in adolescent students: knowledge attitudes and behavior in both sexes, in a community of Santiago. Revista Medica de Chile. 1995; 123(3): 368-75.
- 11- Russell – Brown, P, Rice Jc, Hector O, et al. The effect of sex education an adolescents in ST. Kitts – Nevis. Boletin de la oficina Sanitavia Pan Americana. 1992; 112(5): 413-24.
- ۱۲- حلم سرشت، پرپوش و دل پیشه، اسماعیل. جمعیت و تنظیم خانواده. تهران: چهر، ۱۳۷۹.
- 13- Cooney, I. Coping with sexual abuse. New york: Rosen Publishing Group. 1991; 171.
- 14- Gibson, R.L., and Mitchell n, M.H. Introduction to Counseling and Guidance. by Prentice Hall International Inc. 1999; 170-171.
- 15- Bee, H. Lifespan Development. by Addison – Wesley Educational Publishers Inc, 1998; 50-450.
- 16- Vander Zanden, T.W. Human Development. by Mc Graw – Hill. 1997; 7-476.
- 17- Baron, R.A, and Byrne, D. Social Psychology. by Allyn and Bacon. 2004; 546-56.
- 18- Reis, J., and Herz, E.J. An examination of young adolescent 's knowledge of and attitude toward sexuality according to perceived contraceptive responsibility. Journal of Applied Social Psychology. 1989; 19, 231-250.
- 19- Roscoe, B., and krugger, T.I. AIDS. late adolescent 's knowledge and its influence on sexual behavior. Adolescence. 1990; 25: 39-48.
- 20- Pinkerton, S.D., and Abramson, P.R. Is risky sex rational? Journal of sex Research. 1992; 29: 561-568.
- 21- Berryman, J.C., Symthe, P.K., Taylor, A., Lamont, A., and Joiner R. Developmental psychology and You. by BPS Blackwell. 2002: 9-257.
- 22- Franken, R.E. Human Motivation. Wadsworth and Thomson Learning. 2002; 8-296.
- 23- Jaffe, M.L. Adolescence. by John Willy & Sons, Inc. 1998; 331-468.
- 24- Santrock, J.W. Life – Span Development. by Mc Graw – Hill. 1997: 61 –536.
- 25- Schickedanz, J.A, Schickedanz, D.I., Foryyth, P.D and Forsyth, G.A. Understanding Childern And Adolescents. by Allyn and Bacon. 2001: 50- 564.
- ۲۶- حسن زاده، رمضان. روشهای تحقیق در علوم رفتاری، راهنمای عملی تحقیق. تهران: ساوالان، ۱۳۸۳.
- ۲۷- خمسه اکرم. بررسی نقش جنسیت و رفتار جنسی در خانواده: آسیب شناسی رفتار جنسی در دو گروه از دانشجویان متأهل. دومین کنگره آسیب شناسی خانواده در ایران. تهران، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۸۵.
- 28- <http://www.pregnancy – pictures – online . com/>

The effect of sex education on family health on Mazandran medical university students

Gh. Mahmodi*, R. Hassanzadeh†, G.Heidari‡

Abstract

Background and Aim: In today society ,human life, in all dimensions, have been changed. marriage married life, sexual behavior, also, have been changed. Sex education can provide opportunity to learn about sex awareness and sex roles .Sex education helps youth to clarify their values ,avoid risky behaviors and improve negotiation skills. Research goals are the study of sex education effect on prevention of sexual problems ,health behavior ,sex appropriate behavior ,mental health ,family health ,and gender identity.

Materials and Methods: In this study the research method was experimental and research design was post-test with one group .Statistical sample were 92(36 female, 56 male)university students. The sampling method was stratified. To collect data a questionnaire was used the questionnaire consists of 20 items with Likert type five –scale response option (with a score rang of one to five). The questionnaire face and content validity were established using a panel of experts .A Cronbach's aloha reliability of 0/84 was obtained of the questionnaire in a pilot study with 30 students.

Results: In the present study to analyze data t-test have been used. Six hypotheses were tested. The results showed that:

- 1)Sex education have effect on health behavior ($t=13/006, p<0/0001$).
- 2)Sex education have effect on sex appropriate behavior ($t= 10/017, p<0/0001$).
- 3)Sex education have effect on mental health and prevention of sexual problems ($t=12/555, P<0/0001$)
- 4)Sex education have effect on family health ($t=9/720, p<0/0001$).
- 5)Sex education have effect on appropriate gender identity($t=4/139, p<0/0001$).
- 6)Effect of sex education is different between male and female students ($t=0/556, p>0/000$).

Conclusion: The results of this research is consistent with other studies. For example Gibson and Mitchell(1999),Cooney (1991),Bee(1998),Berryman et.al (2002), Franken(2002), Jaff(1998), Santrock (1997), Schickedanz et al. (2001), Kvaem et al (1996), Millan st al (1995), Russell et al (1992), and Bhuiya et al (2002).

Key Words: Sex education; Prevention; Students

Ofogh-e-Danesh. GMUHS Journal. 2007; Vol. 13, No.2

---

* Corresponding Author; Associate Professor, Islamic Azad University, Sari branch. Mazandaran, Sari, Iran
Ghahraman48@yahoo.com

† Associate Professor, Islamic Azad University, Sari branch. Mazandaran, Sari, Iran

‡Assistant Professor Islamic Azad University, Sari branch. Mazandaran, Sari, Iran